

I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)

Đọc đoạn trích:

Một cơn giận
(Trích)

- Thạch Lam¹ -

(Tóm tắt phần trước: Thanh cùng những người bạn trò chuyện về những cơn giận và hậu quả của nó. Thanh cũng kể câu chuyện làm cho anh ân hận mãi. Vì sự bức tức không rõ nguyên nhân từ trước, cộng thêm việc mặc cả không thành và những lời nói khó chịu của người phu xe, cơn giận của Thanh lên đến đỉnh điểm. Trên đường đi, gặp cảnh sát, vì muốn trả thù, Thanh đã nói những điều bất lợi cho người phu xe, khiến anh ta phải chịu nộp phạt và bị thu xe. Sau hôm đó, cơn giận của anh cũng đã hết nhưng trong lòng lại dâng lên nỗi day dứt, kéo dài đến mấy ngày sau. Chính vì thế Thanh đã đi tìm đến nhà của người kéo xe đó.)

Lần ấy là lần đầu tôi bước vào một chỗ nghèo nàn, khổ sở như thế. Các anh thử tưởng tượng một dãy nhà lụp xụp và thấp lè tè, xiêu vẹo trên bờ một cái đầm mà nước đen và hôi hám tràn cả vào đến thềm nhà. [...]

Người phu xe Dư ở trong ấy. Tôi cúi mình bước vào, chỉ thấy tối như bưng lầy mắt và thấy hơi ẩm lạnh thấm vào tận trong mình. Có tiếng người đàn bà sẽ hỏi:

- Bẩm thầy muốn gì?

Khi mắt đã quen tối, tôi nhận thấy người đàn bà vừa hỏi, một bà già ở mép một chiếc giường tre mục nát kê ở sát tường. Sau lưng bà này, một người đàn bà nữa ngồi ôm trong lòng một vật gì hơi động đậy. Cả hai cùng ngước mắt lên nhìn tôi một cách ngạc nhiên và đầu họ chạm vào mái nhà thấp, đầy những mảng giẻ rách nát vắt trên xà.

- Bác Dư có nhà không?

- Bẩm, chủ nó đi về quê vắng từ hôm nọ.

Một vẻ sợ hãi thoáng qua trên mặt đủ tỏ cho tôi biết họ không nói thật, tôi giảng giải:

- Không, cụ cứ nói thật cho tôi biết. Tôi đến để giúp bác ta chứ không có ý gì khác.

Bà cụ nhìn tôi nghĩ ngợi một lát rồi nói:

- Thế thầy đã biết việc chú nó bị bắt xe hôm nọ?

Tôi gật đầu ra hiệu cho bà cụ cứ nói.

- Hôm ấy cai nó phải đem tiền lên nộp phạt để chuộc xe về. Chú nó đã xin khát vớ cai để rồi trả dần số tiền đó. Nhưng nó nhất định không nghe, bắt phải trả một nửa ngay. Khốn nạn, thì lấy đâu ra mà trả. Thế là bị nó đánh một trận thừa sống thiếu chết thầy ạ. Khi về đây lê đi không được nữa. Thế mà nó còn bắt mai phải trả ngay.

Người đàn bà ngồi trong cát tiếng ồm ồm nói theo:

- Nó còn bảo hễ không trả nó sẽ bắt lấy thế.

- Thế bây giờ bác ta đâu?

Bà cụ trả lời:

- Đi ngay từ hôm ấy, mà không biết đi đâu. Đã ba hôm nay chúng tôi dò mà không thấy. Chắc là sợ cai không dám về nữa, dù có về mà không có tiền cũng chết với nó. Thật cũng là cái vạ; nghe đâu chủ nó nói hôm ấy tại người khách đi xe không biết nói với người đội xếp thế nào mới bị bắt, chứ không cũng chẳng việc gì.

Tôi yên lặng.

Bà cụ chép miệng, chỉ người đàn bà ngồi sau:

- Tội nghiệp cho vợ con chủ đây, ốm đã mấy ngày hôm nay không có thuốc. Đứa cháu không biết có qua khỏi được không.

Tôi đứng lại gần xem.

- Cháu nó sai² đã hơn một tháng nay. Hôm nọ đã đỡ. Mấy hôm nay vì không có tiền mua thuốc lại tăng. Ông lang bảo cháu khó qua khỏi được.

Người mẹ nói xong nấc lên một tiếng rồi nức nở khóc.

Cái cảnh đau thương ấy làm tôi rơm rớm nước mắt. Một cảm giác ghen ngào đưa lên chẹn lấy cổ. Tôi lấy tờ giấy bạc năm đồng đưa cho người mẹ, rồi vội vàng bước ra cửa, để mặc hai người nhìn theo ngơ vực. [...]

- **Cái kỉ niệm buồn rầu ấy cứ theo đuổi tôi mãi mãi đến tận bây giờ, rõ rệt như các việc mới xảy ra hôm qua. Sự đó nhắc cho tôi nhớ rằng người ta có thể tàn ác một cách rất dễ dàng. Và mỗi lần tôi nghĩ đến anh phu xe ngoại ô kia, tôi lại thấy đau đớn trong lòng như có một vết thương chưa khỏi.**

(Trích Tuyển tập Thạch Lam, NXB Văn học, 2020, tr.59 - 62)

Chú thích:

(1) Thạch Lam, tên thật là Nguyễn Tường Lân - thành viên của nhóm Tự lực văn đoàn. Tác phẩm của ông thể hiện niềm cảm thương kín đáo mà sâu sắc đối với cuộc sống của những người dân nghèo nơi phố huyện ở ngoại ô Hà Nội hay của những trí thức bình dân.

(2) sai: tên gọi chung các bệnh nội khoa lâu khỏi ở trẻ em.

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1: Xác định ngôi kể được sử dụng trong văn bản phần in nghiêng.

Câu 2: Tìm những từ ngữ, hình ảnh miêu tả hoàn cảnh sống của người phu xe trong các câu văn sau: *Lần ấy là lần đầu tôi bước vào một chỗ nghèo nàn, khổ sở như thế. Các anh thử tưởng tượng một dãy nhà lụp xụp và thấp lè tè, xiêu vẹo trên bờ một cái đầm mà nước đen và hôi hám tràn cả vào đến thềm nhà.*

Câu 3: Xác định điểm nhìn trần thuật được sử dụng đoạn in đậm.

Câu 4: Tóm tắt ngắn gọn nội dung của văn bản phần in nghiêng (khoảng 2 - 3 câu).

Câu 5: Nhận xét đặc điểm về từ ngữ của ngôn ngữ nói được mô phỏng, tái tạo trong những câu sau:

- *Bác Dư có nhà không?*

- *Bẩm, chú nó đi về quê vắng từ hôm nọ.*

Câu 6: Theo anh/chị, hành động: *lấy tờ giấy bạc năm đồng đưa cho người mẹ, rồi vội vàng bước ra cửa, để mặc hai người nhìn theo ngơ vực* của Thanh thể hiện tâm trạng gì?

Câu 7: Từ văn bản trên, anh/chị hãy trình bày suy nghĩ của bản thân về hậu quả của sự giận dữ (khoảng 5 - 7 dòng).

II. LÀM VĂN (4,0 điểm)

Viết bài văn nghị luận (khoảng 500 chữ) phân tích những nét đặc sắc trong nghệ thuật kể chuyện của đoạn trích ở phần Đọc hiểu.

-----Hết-----

(Hướng dẫn chấm có 02 trang)

Câu	Nội dung	Điểm
I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)		
1	Ngôi kể được sử dụng trong văn bản phần in nghiêng: Ngôi thứ nhất Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án: 0,5 điểm. - HS trả lời sai hoặc không trả lời: không được điểm.	0,5
2	Điểm nhìn trần thuật được sử dụng trong những câu văn sau: Điểm nhìn bên trong/ điểm nhìn nhân vật Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án: 0,5 điểm. - HS trả lời sai hoặc không trả lời: không được điểm.	0,5
3	Những từ ngữ, hình ảnh miêu tả hoàn cảnh sống của người phu xe: nghèo nàn, khổ sở; một dãy nhà lụp xụp, thấp lè tè, xiêu vẹo trên bờ một cái đầm mà nước đen và hôi hám tràn cả vào đến thềm nhà. Hướng dẫn chấm: - HS trả lời được 04 - 05 nội dung của đáp án: 0,5 điểm. - HS trả lời được 02 nội dung của đáp án: 0,25 điểm.	0,5
4	Tóm tắt ngắn gọn nội dung văn bản: Đoạn trích kể về việc nhân vật Thanh tìm đến nhà của người phu xe Dur. Tại đây, qua lời kể của hai người đàn bà, Thanh hiểu về hoàn cảnh đáng thương của người phu xe, anh hối hận, đau đớn khi biết cơn giận vô cớ của mình vài ngày trước đã khiến gia đình người phu xe lâm vào tình cảnh khốn cùng, bi thảm. Hướng dẫn chấm: HS có cách diễn đạt tương đương vẫn được điểm tối đa.	1,0
5	Đặc điểm về từ ngữ của ngôn ngữ nói được mô phỏng, tái tạo trong các câu văn: Ngôn ngữ tự nhiên, đời thường, thể hiện vai vế xã hội: bầm, chú nó, nọ. Hướng dẫn chấm: HS có cách diễn đạt tương đương vẫn được điểm tối đa.	1,0
6	Hành động của nhân vật Thanh: lấy tờ giấy bạc năm đồng đưa cho người mẹ, rồi vội vàng bước ra cửa, để mặc hai người nhìn theo ngơ vờ thể hiện tâm trạng: - Ăn năn, day dứt, ân hận - Mong muốn chuộc lỗi, bù đắp của nhân vật Hướng dẫn chấm: HS chỉ ra được 02 mục đích hợp lý; có cách diễn đạt tương đương vẫn được điểm tối đa.	1,0
7	Gợi ý: Giận dữ là trạng thái cảm xúc tiêu cực, gây mất bình tĩnh, không kiểm soát được lời nói và hành vi của con người, thường tạo nên hậu quả nặng nề; phê phán những người không có ý thức kiểm soát cơn giận dữ dẫn đến thái độ cực cần, thô lỗ... Hướng dẫn chấm: HS có cách diễn đạt tương đương vẫn được điểm tối đa.	1,5
II. LÀM VĂN (4,0 điểm)		
	Viết bài văn nghị luận (khoảng 500 chữ) phân tích những nét đặc sắc trong nghệ thuật kể chuyện của đoạn trích ở phần Đọc hiểu.	4,0

a. <i>Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận</i> Mở bài nêu được vấn đề, Thân bài triển khai được vấn đề, Kết bài khái quát được vấn đề.	0,25
b. <i>Xác định đúng vấn đề cần nghị luận</i> Nét đặc sắc trong nghệ thuật kể chuyện của đoạn trích.	0,5
c. <i>Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm</i> HS có thể triển khai theo nhiều cách nhưng cần vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ giữa lí lẽ và dẫn chứng; đảm bảo các yêu cầu sau:	
* <i>Giới thiệu ngắn gọn về tác giả Thạch Lam, tác phẩm “Một cơn giận”, đoạn trích</i>	0,5
* <i>Phân tích nét đặc sắc trong nghệ thuật kể chuyện của đoạn trích</i> - Mô tả, đánh giá cách tác giả xây dựng truyện kể: Cốt truyện đơn giản, xoay quanh việc nhân vật Thanh tìm đến nhà của người phu xe Dư và nhận ra hậu quả nghiêm trọng của cơn giận vô cớ vài ngày trước -> dụng ý nghệ thuật của nhà văn, chỉ tập trung thể hiện diễn biến tâm trạng nhân vật. - Đặc điểm của người kể chuyện: + Ngôi kể: ngôi thứ nhất, vừa kể lại câu chuyện, vừa trực tiếp tham gia vào các sự kiện thông qua mối quan hệ với các nhân vật khác -> thúc đẩy cốt truyện phát triển, khắc họa diễn biến tâm trạng và hành động của nhân vật tôi; đồng thời thay tác giả đưa ra nhận xét, đánh giá về hậu quả của việc mất kiểm soát bản thân khi giận dữ, tạo nên những bài học sâu sắc. + Điểm nhìn: Sử dụng điểm nhìn linh hoạt, có sự kết hợp của nhiều loại điểm nhìn: bên ngoài, bên trong, không gian, thời gian..., phù hợp với nội dung trần thuật, cuối truyện chủ yếu sử dụng điểm nhìn bên trong bộc lộ nội tâm nhân vật -> tăng tính khách quan, lôi cuốn cho câu chuyện; góp phần thể hiện cảm hứng chủ đạo của toàn tác phẩm: lên án, phê phán các hành động gây tổn thương tới người khác, quan tâm đến những số phận nghèo khổ, cơ cực. - Vai trò của ngôi kể, điểm nhìn và lời kể trong việc xây dựng nhân vật: Tái hiện tâm trạng xấu hổ, đau đớn và nỗi ân hận của nhân vật Thanh sau hành động đối với người phu xe. - Giọng điệu kể chuyện nhẹ nhàng, sâu lắng, vừa chiêm nghiệm, thâm thúy, vừa trần trụi, suy tư. Hướng dẫn chấm: - HS phân tích được đầy đủ các khía cạnh, sâu sắc: 1,0 - 1,5 điểm - HS phân tích chung chung, chưa đầy đủ các khía cạnh: 0,5 - 0,75 điểm - HS phân tích sơ sài, không đầy đủ các khía cạnh: 0,25 điểm * <i>Đánh giá:</i> Đoạn trích mang đậm dấu ấn phong cách sáng tác của Thạch Lam: truyện không có cốt truyện đặc biệt, không có xung đột gay gắt, tác phẩm thể hiện cái nhìn sâu sắc, đầy tính nhân bản về con người và cuộc đời. Hướng dẫn chấm: HS có cách diễn đạt tương đương, đáp ứng được 01 yêu cầu đạt điểm tối đa.	1,5
d. <i>Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt Hướng dẫn chấm: Không cho điểm nếu bài làm mắc quá nhiều lỗi chính tả, ngữ pháp.	0,25
e. <i>Sáng tạo</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề cần nghị luận, có cách diễn đạt mới mẻ. Hướng dẫn chấm: HS biết vận dụng lí luận văn học trong quá trình phân tích, đánh giá; biết so sánh, mở rộng để làm nổi bật nội dung và nghệ thuật đoạn trích;	0,5

	biết liên hệ vấn đề nghị luận với thực tiễn đời sống; văn viết giàu hình ảnh, cảm xúc. - Đáp ứng được 02 yêu cầu trở lên đạt: 0,5 điểm. - Đáp ứng được 01 yêu cầu đạt: 0,25 điểm.	
	TỔNG ĐIỂM	10,0

